REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o colоană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea. Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 197. Brașov, Duminecă 7 (20) Septemvrie 1908.

Din causa sfintei sărbători de Luni, ziarul nu va apare până Marți sara.

Programul guvernului și noi.

E bine ca din când în când să aruncăm o privire în trecutul cel mai apropiat și în prezent, ca să înțelegem ceeace se petrece în jurul nostru și cu noi și să ne putem — orienta.

Voim să vorbim de situația noastră politică în desvoltarea raporturilor dintre noi Românii și ocârmuitorii maghiari. Ziarele noastre românești se văd în mod dureros constrânse, după doi ani și jumătate de guvernare coalițiomistă, a constata înrăutățirea acestor raporturi. Prigonirile îndreptate în contra limbei și a naționalității române nu numai că nu s'au curmat, dar au luat chiar un avânt vădit dela venirea la putere a coaliției. De altă parte nu putem înregistra decât lupte din ce în ce mai înăsprite pentru bunurile noastre naționale pe toată linia. Nici un succes curat și neîndoios pentru consolidarea desvoltării noastre pacinice și libere naționale, culturale și economice. Adecă să distingem bine. Prin propria noastră stăruință, prin munca, diligința și jertfele noastre putem să documentăm și oarecare progres, dar acesta se face, întru cât se face, așa zicând numai *extra regulam* între limitele posibilității în împrejurările dificile și anormale de azi; iar rezultatele și ale acestui modest progres sunt constant în pericol de a fi zădărnicite sub presiunea forței majore a vremurilor vitrege și dușmănoase.

Privind îndărăt ochiul nostru se va fixa asupra punctului de plecare al politicei guvernului coaliției față de noi și de celelalte naționalități, soațe ale noastre în răul ce trebue să-l străbatem. Acest punct este progamul ce l'a desfășurat ministru de interne conte Andrassy în Noemvrie 1906 în cestiunea naționalităților. El a adoptat politica violentă de maghiarizare, tiszaistă, înăsprindu-o după împrejurări, ca să poată împăca și pe koșuthiștii cei ce prin perzecutarea potențată a nizuințelor naționaliste din sânul popoarelor nemaghiare credeau că-și vor putea susținea fața cu massele maghiare nimbul atât de sdruncinat prin faptul, că șeful partidului lor a devenit ministru și Escelență austriacă (conzilier intim) și s'a făcut cel mai mare oportunist în raporturile cu Austriacii.

Andrassy și-a desfășurat programul său în cameră numai după-ce a fost adoptat de conziliul de miniștri. Este prin urmare programul guvernului coaliției: Prigonirea până'n pânzele albe a „agitatorilor“, ear încât pentru poporul „blând și pacinic“ să se facă tot ce va conveni celor dela cârmă, ear dacă s'ar mișca și în sânul lui conștiința națională și de demnitate, să i-se documenteze simpatia și îngrijirea celor tari cu concursul gendarmilor, fiind redus la sentimente mai puțin periculoase „ideei de stat“.

Pentru poporul naționalităților fac tot ce numai pot — fac legi școlare ca să poată înainta mai bine învățământului unguresc, dau congrue și ajutoare preoțimei și dăscălimei pentru mai buna prosperare a supremației și culturei maghiare, înmulțesc contingentul gendarmilor pentru a asigura și mai tare pacea și liniștea în sânul lui; c'un cuvânt fac tot ce le convine și li-se pare priincios în interesul „statului național“. Dacă poporul e mulțămit cu toate aceste, dacă îi este astfel ajutat ori nu, este o cestiune de a doua mână. Ce nu-i azi, poate îi mâne și dacă nu poimâne. Ce știe mocanul ce-i șofranul? Cu timpul va vedea că toate s'au făcut numai spre binele și fericirea lui! ? — ear „agitatorii“ trebuesc loviți fără milă!

Astfel se esplică lunga listă a „calvarului“, ce a publicat'o un confrate, socotind condamnările, arestările și amenzile nemăsurate, pe cari au avut să le îndure „agitatorii“ naționalităților sub regimul coaliției până în ziua de azi.

Ministrul Andrassy și guvernul se țin așadar de cuvânt și nu se abat dela programul lor. Ce facem în schimb noi, cei loviți? Ne plângem prin gazete, că procesele de pressă nu mai contenesc și încolo suntem pe calea cea mai bună de a suferi toate și a lăsa ca încetul cu încetul veninul desbinării să prindă rădăcină tot mai tare și să ne încingă ca mâne între noi un *bellum omnium contra omnes*, spre cel mai mare gaudiu și cea mai delicioasă desfătare a dușmanilor limbei și naționalității aoastre și a uneltelor lor nemernice.

N'ar fi oare timpul ca să ne vedem odată și noi Românii de programul *nostru* și să facem ce se cere pentru păstrarea și executarea lui?

Dela președintele clubului naționalist primim spre publicare următorul avis:

Rog pe toți deputații naționalităților să se prezinte negreșit pe Miercuri la ședința parlamentară și la ședința clubului.

Dr. T. Mihali.

Adunare poporală în Alba-Iulia. Ni-se trimite spre publicare următoarea convocare, la adunarea poporală, ce se va ținea în 27 Septemvrie (ziua s. Cruci) în orașul Alba-Iulia la 3 oare d. m.: Subscrișii convocăm pe 27 Septemvrie pe Românii din comitatul Albei-Inferioare la marea adunare în orașul Alba-Iulia. Adunarea se va ținea în grădina popilor cu următorul program: 1. Constituirea adunărei. 2. Vorbiri în causa votului universal. 3. Propuneri. 4. Conclusele adunărei în această causă.

Alba-Iulia, în 13 Septemvrie 1908.

Rubin *Palițiа* m. p. advocat, Dr. Ioan *Marciac* m. p. advocat, Aurel *Stoica* m. p. inginer, Simion *Micu* m. p. protopop, Dr. Enea *Nicola* m. p. medic, George *Filip* m. p. advocat, Dr. Camil *Velican* m. p. advocat, Virgil *Vlad* m. p. farmacist, Ioan *Teculescu* m. p. protopop, Dr. Rubin *Palițiа* m. p. advocat.

Slovacii pentru »blocul sufragiului universal«. Miercuri și Joi agricultorii slovaci, membrii externi ai partidului naționalităților, au ținut în Budapesta o conferință. Despre decursul acestor conferințe ziarul »Slovenszky Tizdennik« aduce următorul comunicat: După desbaterea situațiunei politice, membrii au hotărât unanim înființarea unei astfel de bloc opozițional, care să constea din partide, cari să lupte serios pentru dreptul de alegere secret și după comune, și care să ia lupta contra unei eventuale inițiative a guvernului, care sau pe baza pluralității sau prin împărțirea meșteșugită a cercurilor electorale ar intenționa a face iluzorică reforma electorală. La conferință au fost reprezentate 22 cercuri electorale slovăcești în total prin 104 delegați, dintre cari 88 agricultori.

Conferința a fost convocată de deputații Milan Hodza și F. Skicsak. Au fost de față însă și mai mulți alți deputați slovaci. Deputații Bella și Skicsak au raportat despre mai multe puncte din programul economic, iar Milan Hodza a ținut o vorbire mai lungă asupra situației politice, în care a schițat motivele, cari silesc partidul, ca în interesul unei eluptări cinstite a dreptului electoral, să ia poziție pe lângă înființarea unui bloc a partidelor în adevăr democrate. In deosebi a arătat, că dreptul electoral plural falsifică reprezentarea poporului, mai mult chiar ca cel de astăzi, iară politicește creiază în toată țara o astfel de situație, prin care întreaga liniște și ordine a țărei este expusă permanent patimilor poporului lipsit de drepturi.

Au vorbit la obiect și mai mulți membrii țărani ai conferinței. In fine s'a primit unanim un proiect de rezoluțiune în senzul, că partidul național slovac primește de-a face parte din blocul creat pentru eluptarea dreptu ui electoral universal.

Congresul Uniunei interparlamentare. Congresul uniunei interparlamentare a fost deschis alaltăieri în sala Reichstagului în prezența miniștrilor. Principele de *Bülow*, cancelarul imperiului, a rostit cu această ocaziune un discurs, în care a arătat viul interes ce-l poartă Germania cestiunei arbitragiului. A promis cooperarea la toate propunerile referitoare la apărarea legitimă și la legile imprescriptibile ale umanității, neputând nimic mai mult contribui la înlăturarea neînțelegerilor decât cunoașterea reciprocă și legăturile personale.

Principele Bülow a adus laude patriotismului congresiștilor, silindu-se a preveni conflictele, *combătând ignoranța totdeauna vătămătoare, combătând ura adeseori oarbă și ambițiunile în urare-ori înșe-*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Reflexiuni la

»Comori părăginite și minți rătăcite.«

„...Opt ani întregi se scurg în viața elevului, fără să audă din gura dascălului său o vorbă asupra traiului vieței noastre reale.“ *)

De sub copaci.

St. D-le Redactor! Când mașinistul din locomotiva »Pacificului« New-Orleans — San-Francisco a dat deja signalul de plecare în gara dela New-Orleans, el știe cu siguranță, că asta însemnează »Farewell«, sau pe românește *adio la New-Orleans*. Căci numai două cazuri sunt posibile. Sau va sosi cu bine la San-Francisco, sau se va întâmpla o nenorocire; (Doamne ferește! La tot cazul viața îi e asigurată la cutare societate.)

Iar când autorul articolului *„Comori părăginite...“* și-a lansat deja ideile sale în publicitate, — dați-mi voie — eu vreau să cred, că el e în aceeași situație ca și mașinistul amintit. Scopul lui e clar, și în realizarea intențiunilor sale dispune de voință firmă. Ideile espuse sunt adevărate, căci constată fapte reale. E natural, că relevarea lor nu se face acum pentru prima dată și desigur nici pentru ultima dată.

E vorba, între altele, de o reformă, a cărei realisare se reduce la o simplă chestie de timp. Foarte probabil, reforma școalelor medii va sosi cu întârziere mare, căci și aceasta-i o faptă omenească. Iar faptele omenești, ca ori și ce fenomen natural, se realisează în direcțiunea rezistenței minimale. De altă parte însă ori ce reformă, din nefericire, întâmpină o rezistență de valoare maximală prin însăși natura sa de reformă. Și din aceste două motive nu poate rezulta decât întârzierea reformei.

Am aflat de bine să-mi esprim în cele următoare unele reflexiuni la articolul numit, și cred, că D-V, veți admite, că interesul chestiei nu eschide o discuție principială cât mai estinsă.

Mă provoc numai la aserțiunea d-lui *»De sub copaci«*:

»...Opt ani întregi se scurg în viața elevului, fără să audă din gura dascălului său o vorbă asupra traiului vieței noastre reale.“

D-l *»De sub copaci«* spune prin aceasta un adevăr, însă în formă exagerată. In fine alegerea formei e chestie de gust.

Am călătorit deja pentru a șaptea oară pe linia Budapesta-Brașov, dar — credeți-mă — nici odată n'am avut un tovarăș de călătorie atât de amabil și cu vederi atât de largi ca și de astădată în d-l *X.* funcționar de stat la ministeriul cultelor. Negreșit părerea mea nu poate fi decât subiectivă și de valoare relativă, care se bazează pe o impresie ocazională, însă conversația noastră a atins din întâmplare tocmai *chestia reformei școalelor medii* și a fost atât de interesantă, încât sunt sigur, că d-l X. Y. ulterior îmi va ierta indiscreția de a fi dat publicității comunicările D-sale. Vă asigur, că nu-i secret oficios. Aceasta mi-a declarat'o însuși d-l X.

D-l X. aducea cu sine un copil de 12 ani. L'am întrebat, până unde călătorește? Mi-a răspuns: Departe. Vezi copilul acesta? E fiul meu, și-l duc, să-l înscriu la un gimnaziu.

Eu: — »Mă mir, d-l meu, că d-ta vii din Pesta, unde sunt atâtea gimnazii și călătorești *departe* ca să-ți înscrii copilul la gimnaziu!!

D-l X.: »Nu te mira, căci eu sunt funcționar la ministerul cultelor și cunoscând gimnaziile toate din țară, mi-am ales cea mai mare ușurință pe cel mai bun. Nu vreau să-ți ațâț curiozitatea, dar îți pot spune, că gimnaziul [pe care mi-l'am ales e unicul în felul său în toată țara, ba chiar e fără păreche în toată lumea. Dacă ai vrea să-i dai numele adevărat, aceasta e *republica școlarilor*.

E. — Foarte interesant. De sigur s'a imitat deja modelul »Coledge«-ului englez și american...

X. — Mai mult decât atâta. S'ar mai putea vorbi oare de progres pe teren pedagogic, dacă ne-am mărgini numai la imitație? Da! In sistem am întrecut pe Nemți și în practisarea lui am lăsat înapoi și pe Englezi și pe Americani. A sosit timpul, ca și ei să vină la noi să ne studieze sistemul.. Și să nu credeți, că entusiasmul sau preocuparea îmi dictează cuvintele. Din contră judecata rece îmi subliniază fie-care cuvânt.

E. — Atunci te rog fă-mi plăcerea și-mi descrie cel puțin în conturi generale sistemul pedagogic dela gimnaziul d-tale. Mă interesează, cum vezi, foarte mult.

X. — Ei, atunci ți-l voi descrie cu un singur cuvânt. Din deviza *Non scholae sed vitae*, s'a format devisa: ***Non vitae sed vitam.*** Din devisă s'a născut programul, din program sistemul, iar sistemul a fost aprobat deja de 10 ani de ministerul cul-

*) Vezi Nrii 188 și 189 ai „Gaz. Trans.“

lătoare. (Aplauze). Germania vrea şi trebue să fie destul de puternică spre aşi apăra teritoriul, demnitatea şi independenţa, dar ea nu abuzează şi nu va abuza de forţa ei. Poporul german dorind pacea bazată pe drept şi echitate, aplaudează lucrările conferinţei.

»N. Fr. Pr.« vorbind despre discursul rostit de cancelarul Bülow cu ocaziunea deschiderei congresului uniunei interparlamentare, spune, că vede în el declaraţiuni sincere de pace, menite să încredinţeze pe ori cine despre bunele intenţii ale Germaniei în raporturile internaţionale. Ziarul vienez nădăjduieşte că acest discurs va produce cea mai bună impresie în Germania.

Nota franco-spaniolă în cestiunea Marocului. Agenţia „Reuter« anunţă, că Anglia a notificat puterilor consimţământul ei la nota franco-spaniolă cu privire la Maroc.

Procesul nostru de pressă.

Lăsăm să urmeze astăzi vorbirea apărătorului, pe care regretăm numa, că raportorul nostru nu ni-a putut'o transmite decât în estras. Şi din acest estras se poate convinge cetitorul că aceasta vorbire a fost la înălţimea seriosităţii momentului.

Vorbirea apărătorului Dr. Cassiu Maniu.

Domnule preşedinte!
Onorată Curte cu juraţi!

»Pentru a putea înţelege procesele de pressă, întâiu şi întâiu trebue să ştii a preciza. Procurorul însă încurcă şi încâlceşte toate conceptele, şi nu este în clar cu situaţia, care pricinueşte astfel de procese. El greşeşte din capul locului, când ca reprezentantul ministeriului public se lasă condus de un anumit principiu politic, esclusivist, ca şi cum ar face parte din vre-un partid militant. El, care ar trebui să fie independent şi neinfluinţat, este stăpânit de aceleaşi sentimente reci şi unilaterale, ca şi sistemul pe care îl combate tocmai autorul articolului incriminat!! Judecă şi el toate, din punctul de vedere al rassei domnitoare, al maghiarimei. Vede şi el în tot ce nu se cuprinde în această rassă, numai un mijloc, numai o unealtă, de care rassa domnitoare se poate servi după plac!

In chipul acesta însă, domnilor juraţi, o chestiune juridică nu se poate rezolvi echitabil! Aci va triumfa convingerea politică egoistă, iar nici decum principiul dreptăţii. Şi pe calea asta, domnilor juraţi, patria noastră nici când nu va deveni patria culturei şi a civilizaţiei!

Inc'odată reprob aceasta anomalie, de-a lăsa să figureze în procesele de pressă procurori cu convingeri politice rigide şi esclusiviste!!

Altă abnormitate caracteristică. A zis procurorul. că el nu vrea să agite spiritele deşi i-ar fi uşor. Şi iată cum »nu le agită«. In toată »acuza« lui împotriva articolului incriminat n'a făcut altceva decât a pomenit într'una de Dacoromânia. de spaima vulgului nepricepător. Când e vorba de scrisoarea unui slovac, care deplânge soartea neamului său, procurorul Vă vorbeşte aci de Dacoromânie. Asta nu-i o uşoară agitare a spiritelor? Asta, crede d-sa, a fi poate chiar stimularea nepreocupării în curtea cu juri?

A vorbit procurorul de toate, numai să-şi dovedească temeinicia acuzaţiunei n'a încercat. A face aşa, de sigur — »e uşor«.

Mai bine făcea procurorul de se ocupa cu meritul juridic al cestiunei, decât să reproducă fără de nici un scrupul frazele şovinismului orb, care numai rassei maghiare îi recunoaşte dreptul de a se desvolta. Omul justiţiei nu este iertat să profeseze un credeu ce duce neapărat la tirănia de stat!

Cât de nobil şi de sublim este, faţă de acestea, convingerea politică a celui ce a scris articolul încriminat. Aşa e de lămurită toată convingerea lui: a da prepotenţă unei limbi şi unei rasse, în paguba celorlalte, este un păcat în contra omenimei, şi atacă o ţeară chiar în bazele ei!!

Expectorările procurorului sunt un echou *din vremuri vechi.* Astăzi, dreptul public se razimă pe alte principii. A aduce la nouă viaţă apucăturile din »*ancienne regim*« este deadreptul un atentat împotriva libertăţii. La noi acel »*ancienne regime*« par'că nu vrea să apună nici-odată.

Dar drepturile noastre nu se bazează numai pe dreptul public universal, modern, ci au sigure baze şi în dreptul public special ungar, al cărei lege cardinală este legea naţionalităţilor. Legea aceasta nu subordinează nici-o naţionalitate celeilalte, ci toate le pune lângă olaltă, ca egale!! (Analizează legea.) Cât de mult se respectă aceasta egalitate sunt dovadă sumedenia de procese de agitaţie ale naţionalităţilor nemaghiare, şi *nici unul singur al naţionalităţii maghiare*, care de sute de ori e mai agresivă!!

Cum au degenerat frumoasele intenţii ale baronului Eötvös şi Fr. Deak, cari au creat acea lege!

Toată politica maghiară de până acum s'a ocupat numai de stat şi iară de stat, fără să gândească cuminte, că stat fără subiecte nu există!! In preocupările lor cele mari pentru stat, poate din miopie, dar se mai poate din specula, ei au uitat cu totul de *supuşi*! Ce va fi sfârşitul acestei orbii? Nici unul dintre noi n'ar putea să răspundă — de bine.

Abnormităţile arătate ale sistemului nefast, au adus pe capul ţării noastre a *doua invazie de Tătari*, care acuma-şi are jertfele sale. Björnson a vorbit numai ca unul, care priveşte şi judecă nepreocupat, şi neinteresat, la spectacol....

Intre confuziile, de cari necontenit se face vinovat procurorul, ocupă un loc de frunte confuzia de drept ce-o face între conceptul naţiune şi naţionalitate, acuzând pe împricinatul nostru de agitaţie împotriva »naţiunei« maghiare. Maghiarii sunt tot aşa numai o naţionalitate, cum sunt şi Românii. Aceasta e fapt recunoscut de legile pozitive ale ţării. *In streinătate toţi scriitorii de drept peste tot nu cunosc deosebirea ce se face la noi.* (Citează pe Alfons Sorel.) Ei zic în acelaş senz naţiune şi naţionalitate, căci în adevăr *naţionalitate fără de naţiune nu poate exista*!! Sofisteriile procurorului vatămă adânc legile pozitive, dreptul public, drepturile omeneşti şi toate drepturile moderne.

Protestez solemn de pe acest loc, în contra întregei concepţii politice a procurorului!!

Şi protestez solemn în contra acestei politice în genere, urmată de toate sistemele de guvernament, ce s'au perândat dela 1868 până în zilele noastre, sprijinind necondiţionat orice tendinţe de-a nu executa legi pozitive, şi de-a întroduce în toată opinia publică credinţa păcătoasă, că o rassă este îndreptăţită a domni unilateral, şi volnic!!!

(Vorbitorul este avertizat din partea presidentului, să caute acuze mai concrete!)

Urmările funeste se ivesc în chipul cel mai dureros: patria noastră nu mai are putere de rezistenţă!!

In 60 de ani, de când durează acele sisteme. naţionalităţile au avut 365 de procese. Când a fost vorba de naţionalităţi, pressa nu mai era o »garanţă a constituţiei«, cum spuneţi d-v. totdeauna. Vă mai miră că după atâtea ciocniri zadarnice patria a slăbit, nu mai poate rezista la multele pericole ce-o ameninţă??

Cu vecinice persecuţii o ţară nu poate deveni mare. *Ideea adevăratului patriotism se falsifică, se conrupe*!! O mare parte a cetăţenilor se îngrozeşte de spiritul regimului, şi stă delături. Şi vă mai surprinde că nu este unitate în patrie? Dar *unde nu este unitate în drepturi, nu poate fi unitate nici în putere*!!

In urma acestor regime, în urma domniei de rassă apoi în patria noastră *s'a întărit un biurocratism sterp şi păgubitor.* Unde cetăţenii nu pot lua parte nemijlocit la afacerile publice, e natural, ca interesul lor faţă de ele să scadă, şi alipirea să se clatine. Astfel s'a biurocratizat la noi totul! Astfel la noi până şi viaţa publică, până şi parlamentul e biurocratic! Astfel am ajuns să poată spune Björnson pe drept, atâtea rele despre biata noastră ţeară!!...«

(Vorbitorul analisează apoi amănunţit pasajele încriminate, arătând cu exemple cunoscute adevărul afirmaţiilor din ele. Spune apoi că articolul nu poate avea pentru Români decât un caracter informativ, ţinând tonul comunicărilor obiective. Slovacii desigur nu cetesc aceasta foaie. Nu există criteriile agitaţiei, nici cele materiale nici cele obiective. — Apoi încheie astfel.)

»Domnilor juraţi, Vă rog să spuneţi verdictul D-v. după cea mai bună convingere a d-voastră. Una să nu uitaţi însă pe-o singură clipă: aducând un verdict de achitare, d-voastră veţi opri un proces de primejdioasă degenerare!!«

(Vorbirea a ţinut 1½ ore, ascultată cu o linişte ce se face numai, când sunt lucruri mari în discuţiune.)

Coresp.

Scrisoarea Maj. Sale către archiducele Francisc Ferdinand.

După terminarea manevrelor Archiducele *Francisc Ferdinand* a dat următorul ordin către cei doi comandanţi ai armatei:

Majestatea Sa ces. şi reg. apostolică a binevoit a-mi adresa următorul preaînalt autograf.

»Iubite domnule nepoate, general de cavalerie, archiduce *Francisc Ferdinand*!

Fiind din nou însărcinat cu conducerea de manevre mai mari ai rezolvat tocmai acuma în unire cu şeful statului major general, în modul cel mai circumspect şi cu viu înţeles, o problemă, care pretinde mult dela judecata unui militar. Desfăşurând calităţi mai înalte în conducere, cei doi comandanţi ai corpurilor de armată au documentat acea iniţiativă, care este o condiţiune primordială pe terenul de bătaie. Pe cât am putut observa, trupele de toate armele au dovedit pe lângă un spirit viu, prestaţiuni foarte îmbucurătoare de aptitudine răsboinică.

Exprimându-vă vouă şi şefului statului major general recunoştinţa mea deplină, las chibzuirei voastre, de a face cunoscut tuturor comandelor şi trupelor armatei şi a honvezimei, cari au participat la manevre, recunoştinţa voastră provocându-vă în special la acest autograf al Meu«.

Primul „comitet filial“ al societăţii noastre teatrale

Cu o viuă satisfacţiune înregistrăm faptul, că d-l Aurel *Bănuţiu*, noul director artistic în serviciul societăţii noastre teatrale, s'a pus pe muncă. Primul pas făcut în direcţiunea aceasta este înfiinţarea unui »comitet filial« al societăţii teatrale în Braşov. care de bună seamă va duce cu un pas însemnat mai departe hotărârile luate şi dorinţele esprimate la recenta adunare generală din Oraviţa. Faptul, că la apelul lansat de d-l Bănuţiu, a răspuns îndată un frumos număr de membrii ai societăţii din Braşov, între cari am remarcat cu deosebită plăcere mai multe domnişoare, ne îndreptăţeşte a spera că şi în alte centre româneşti, unde se va prezenta d-l Bănuţiu, — ideia înfiinţării de comitete filiale va fi îmbrăţişată cu însufleţire de inteligenţa română şi îndeosebi de tinerimea noastră de ambele sexe. In speranţa aceasta salutăm noua mişcare inaugurată de d-l A. Bănuţiu, dorindu-i frumoase succese.

Despre adunarea de constituire a »comitetului filial« din Braşov lăsăm să urmeze următoarele cuvinte.

Deschizându-se întrunirea, d-l A. Bănuţiu a rostit următorul discurs ascultate cu mare atenţiune.

Stimate Domnişoare,
Iubiţilor Domni!

Inainte de toate ţin să Vă mulţumesc pentru graba cu care a-ţi răspuns apelului meu, prezentându-Vă cu toţii pentru a ne constitui în »comitet filial« al societăţii noastre teatrale.

Acest moment mă fericeşte dar mă şi îngrijeşte în acelaşi timp.

Sunt fericit de-a Vă putea saluta întâi pe D-Voastră, în noua mea calitate de slujbaş al tovărăşiei căreia ţin să-i închin întreaga mea viaţă. Sunt însă extrem de îngrijat, când mă văd pus în acest onorific dar foarte greu post, căci am conştiinţa clară a puţinelor mele calităţi. In miezul acestei sărăcii artistice, în care ne facem văleatul, ar trebui să stăpânesc pe de zece ori atâtea aptitudini, pentru a mă achita pe deplin de sarcina care apasă din greu asupra umerilor mei. Singură credinţa, că D-Voastră, precum şi intreagă clasa noastră cultă îmi va da largul său concurs pe toate cărările, — mă încălzeşte şi-mi dă curajul activităţii viitoare.

De aceea Vă rog pe toţi cu inzistinţă să Vă pătrundeţi de întreg rostul muncei de tranziţie pe care trebue s'o săvârşim în aceste vremi sărace cu duhul şi să-mi fiţi de ajutor în toate cestiunile cari privesc înaintarea reală a societăţii noastre către scopul ei ideal.

N'am intenţia să fac vorbărie deşiartă Tocmai din pricina aceasta îngăduiţi-m. un tablou rece dar grăitor, câteva date statistice, pentru ca să Vă convingeţi de progresul tardiv, de înaintarea extrem de anevoioasă, de sprijinul neputincios pe care în curs de aproape 40 de ani l'a oferit tovărăşiei noastre o disparentă parte a clasei noastre culte.

Dela anul 1870 până la 1908, societatea noastră teatrală numără 510 membrii, în viaţă, dintre cari 77 fundatori, 106 pe viaţă, 295 ordinari şi 32 ajutători. (In aceşti calculi nu întră membrii aquiraţi din incidentul adunării orăviţene, cifră esceptional de frumoasă!)

In special din întreg clerul superior, protopresbiteri şi preoti (cu mult mai bine de 3000), numără societatea 116 membri. Din toţi advocaţii câţi îi avem sunt 99 m., din aproximativ 150 directori de bancă numărăm a zecea parte, deci 15 m., din toţi inginerii şi medicii noştrii, avem 25 m., dintre cei vreo 250 profesori avem din nou $^{1}/_{10}$: 24, din toţi funcţionarii particulari şi la stat, cam 60, din aproximativ 750—800 funcţionari de bancă. membrii noştrii sunt 12, dintre cel puţin 3000 învăţătorii 19, din vreo 2000 comercianţi 16, din 150 bănci 38, din proprietarii toţi, 61. Mai sunt apoi meseraşi 2, publicişti 3, militari 10. Comune politice, comune bisericeşti şi reuniuni 10. In total 510. Membrii morţi sunt 71.

Prin urmare dac'ar fi se împarţi această recoltă bogată cu restimpul de 38 de ani de existenţă ai societăţii, ar rezulta un câştig anual de 16 membrii noi, dintr'un popor de trei milioane, cu o cărturărime de cel puţin 20,000, socotind ambele sexe.

Această situaţiune din cale afară tristă trebue s'o curmăm. Deci o puternică agitaţiune pe tema sporirei de membrii se impune. Fiecare din membrii acestui prim »comitet filial« avem îndatorirea sfântă de a face cele mai mari achiziţiuni de membrii, începând cu familia, continuând cu cercul nostru de cunoştinţe şi sfârşind în oricare colţ al multului românism. In tot cazul n'avem nevoie să alergăm în depărtare. Putem desvolta o activitate rodnică aci în Braşov, pentrucă în total avem 16 membrii. Din întreagă clasă de cărturari, funcţionari, comercianţi şi meseriaşi braşoveni, 16 oameni îşi dau obolul pentru causa teatrului românesc: D-nii Dr. Hosan, Dr. Vecerdea, Petru şi Mihai Popovici, ca membrii fundatori; D-ni Andrei Bârseanu, Dr. I. Blaga, Iosif Oncioiu, George Şerban şi Ilie Savu, ca membrii pe viaţă; D-nii Virgil Oniţiu, Dr. V. Saftu, Bartolomei Baiu-

---

telor, ca plan de învăţământ *special* pentru gimnaziul respectiv.

E. — D-ta îmi aţîţi curiositatea la extrem. Te rog deci esplică-mi mai pe larg chestia.

X. — Cu plăcere. Instrucţia din şcoală se face ca la gimnaziile reale, bunăoară ca la cele din Hamburg, Altona, Frankfurt, Berlin etc. Nu se negligă limbile clasice, însă maturisantul sârguincios ştie vorbi englezeşte, nemţeşte şi franţuzeşte.

Elevii lucrează ei înşişi în laboratoriul de fizică, sub conducerea profesorilor respectivi. Pentru matematică se ţin şi ore speciale de eserciţii. Chemia o studiază elevii *ad sensus* tot în laboratoriu.

Am de observat, că afară de orele de prelegeri, laboratoriu şi eserciţii, elevii *nu sunt deobligaţi* la nici o lecţie. Elevii claselor superioare fac încercări de studii la societatea lor de lectură, dirijaţi de profesori escelenţi. Lucrările se cenzurează de aceşti profesori şi se premiază la fie-care lună, cu premii acomodate. Lucrările premiate se citesc la şedinţele societăţii. meritele autorului se scot în relief. Toate acestea sunt chestii de diliginţă privată şi de ambiţie personală. Poţi urmări de altfel în tot sistemul firul roşu al cultivării ambiţiei personale tors şi combinat cu firul alb al subordinaţiunei necondiţionate. Cine nu lucrează la societatea de lectură, e desconsiderat; astfel toţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi.

Tot în cadrul societăţii de lectură se fac şi întrecerile de gimnastică şi de stenografie, pe cari se pune pond deosebit.

In fine pe mine însă mă interesează mai mult ceea-ce se face nu între cei 4 păreţi ai clasei, ci *extra muros*.

Aşadară trebue să iai în considerare mai întâi *internatul gimnaziului* şi în internat *atelierul gimnaziului*.

Al doilea: *organismul elevilor* şi *rolul familiilor* din oraşul respectiv.

E. — Pentru Dumnezeu! Despre ce să te întreb mai întâi?

X. — Despre nimic, pentru-că toate momentele acestea se manifestează deodată într'o harmonie ireproşabilă, şi nu poţi şti, care e mai important dintre toate. Internatul e forţăreaţa elevilor, şi în acelaşi timp se lucrează în atelier, se fac escursii în natură şi în oraş pe la fabrici, în atelierele meseriaşilor şi la economii mai de seamă. Pretutindeni şi totdeauna se simte disciplina organismului elevilor. Poţi zice doară, că punctul principal e rolul familiilor, care de bună voie şi-au luat asupra lor sarcina grea de a încorona instrucţia de şcoală a elevilor din ultimii doi ani, cu o creştere de familie şi în familie. Aici şi numai aici se poate însuşi simţul pentru bine, nobil şi frumos. Aici îşi însuşesc elevii peste tot cultura socială indispensabilă. Nu mai puţin de 25 de familii se împărtăşesc astfel de gloria strălucită a acestei republici de şcolari.

(Va urma). *Vasile Vlaicu.*

lescu, George Dima, Dr. Străvoi și Al. Suru, ca membrii ordinari.

In conformitate cu hotărârile din urmă, taxa de membru pe viață să poate achita în curs de zece ani în rate de câte 10 cor. anual. O latitudine nu se poate mai indulgentă. Deci Vă rog, Vă leg de suflet și Vă conjur în numele iubirei de neam a lua asupra D-Voastră angajamentul, de a aquira unul fiecare în cursul acestui an cel puțin 5 membrii pe viață. Gândiți-vă c'a sosit ceasul să ștergem cifra asta rușinoasa de 500 de membrii, împătrind'o, înzecind'o chiar, căci amintrelea dovedim, că suntem un popor incapabil de jertfe culturale, rămânând vecinic în coada tuturor națiilor.

In afară de această preocupațiune, este o altă cestiune esențială de care va trebui să ne interesăm cu inzistență: *repertoriul nostru*. Prea puțini, poate nici unul din noi n'are darul de a face literatură dramatică, eventual nici chiar posibibilitatea de a traduce bine o operă de artă străină. Ceeace poate face însă fiecare din D-Voastră, este de-a urmări literaturile străine, reprezentanțiunile germane și chiar maghiare și de a și însemna numele pieselor, cari traduse ori localizate, ar putea întra în șirul pieselor reprezentabile la noi. Dacă barăm 2 piese străine s'ar traduce ori localiza prin careva din noi în cursul unui an întreg, tot ar însemna un profit oarecare pentru repertoriul nostru extrem de anemic. La orice întâmplare însă să nu lipsească bunăvoința D-Voastră, atrăgând atenția celor competenți asupra acestor piese. Intotdeauna însă cugetul nostru să fie îndreptat asupra valoarei morale și asupra împrejurărei, că este ori nu, potrivită milieuului nostru.

In al treilea rând, Vă rog în numele societății teatrale pe care o reprezint, a Vă da cu toții — pe cât omenește e posibil — întotdeauna concursul D-Voastră faptic, când ar fi vorba de reprezentarea unei piese teatrale în Brașov sau în împrejurime. In special Domnișoarele să treacă peste considerațiunile personale, să aibă în vedere exclusiv interesul mare al neamului și punând la o parte toate veleitățile înguste să-și ofere sprijinul pentru teatrul menit a educa massele către artă. Convinși că noi săvârșim un lucru folositor culturei naționale, să nu ne lăsăm influințați ori desgustați prin critica severă ce ni s'ar aduce, ci să muncim înainte în marginile puterilor noastre oblind cărările, pe cari vor înainta neted ferciții de mâne-poimâne.

Noi facem artă pentru cei nepretențioși, pentru cei ce vreau să înțeleagă toate greutățile cu cari luptăm, pentru poporul »prost, dar mult« care râde, se distrează ori învață ceva și dela noi.

In nădejdea, de a vedea în curând roadele modeste ale înjghebării noastre și mai modeste, Vă rog să alegeți un președinte și un cassier, cari să conducă afacerile acestui comitet.

S'acum Dumnezeu ne ajute!«

*

După aceste cuvinte întroductive ale Domnului A. P. Bănuț, se alege cu unanimitate D-l Dr. Alexandru *Bogdan* profesor ca președinte și D-l Dr. Emil *Dan*, advocatul Albinei, ca cassier.

Toți membrii promit solemn, că vor câștiga cel puțin 5 membrii noi, iar D-nii Dr. Alexandru Bogdan, profesor, Victor Branisce, redactor, Dr. Constantin Moga, advocat, Constantin Nedelcu, profesor și Aurel P. Bănuț, se înscriu membrii pe viață, obligându-se a satisface îndatoririlor statutare. Notez, că D-l Dr Emil Dan este actualmente în Budapesta. Așa se explică lipsa dânsului dintre cei de sus.

In acest fel constituit comitetul filial, ședința proximă se va ținea Luni, în 21 Sept. n. la oarele 8 seara, când se vor fixa piesele, cari se vor pune în studiu, cu gândul de a se reprezenta în Brașov și împrejurime.

Rip.

STIRILE ZILEI.

— 5 Septemvrie v.

Invocarea duhului sfânt la începutul noului an școlar. Mâne Duminecă toți elevii școalelor medii și corpul profesoral vor merge în corpore la biserica sf. Nicolae din loc, unde după serviciul divin obicinuit se va celebra invocarea duchului sfânt la începerea noului an școlar. Tot mâne corul bisericesc își va reîncepe activitatea după vacanța de peste vară.

Reîntoarcerea Maj. Sale Monarchului dela manevre. Eri la orele 9½ a. m. au luat sfârșit manevrele mari din ținutul comitatului Vesprim. In fața tuturor ofiterilor superiori Majestatea Sa și-a esprimat înalta sa satisfacțiune despre mișcările și atitudinea escelentă a trupelor. In urmă Maj. Sa a vizitat pe rând trupele, esprimându-le înalta sa mulțămită. La orele 2 p. m. Maj. Sa Monarchul a plecat cu suita sa din Vesprim.

Din Vesprim se mai anunță, că Miercuri Maj. Sa nu s'a întors decât la orele 3 d. a. de pe terenul de manevre, deși întoarcerea sa fusese anunțată pentru orele 2. Maj. Sa s'a simțit atât de bine, încât a prelungit șederea sa pe câmpul de manevre. Deși alaltăeri avea puțină tuse, Maj. Sa se află în stare excelentă și s'a recreat în mod vizibil pe teren. In timpul prânzului care a urmat după manevre, Maj. Sa era bine dispus.

Holera în Rusia. Din Helsingfors se anunță, că vasul englez »Saxon« venind din Brighton, a sosit eri la Saekkijarvi având pe bord mai multe persoane bolnave prezentând simptomele holerei. Vasul a plecat în carantină la Traegsund. Acolo vor fi transportați la spitalul de holerici bolnavii și echipagiul.

Din Petersburg se anunță, că în ultimele 24 ore până Joi la amiază au fost 305 cazuri de holeră cu 115 decese. Medicii declară că una din cauzele creșterei rapide a epidemiei este și abuzul de mâncare și de alcool. Marți a murit un om într'un vagon al tramvaiului. Un gardist a sucombat la postul său. Portarul unui hotel a murit pe când urca scările. Cadavrul său n'a fost ridicat decât după cinci oare.

In urma constatărei oficiale a două cazuri mortale de holeră la *Odesa*, direcțiunea generală a serviciului sanitar al României a înștiințat telegrafic pe medicii punctelor dunărene și pe cel dela Sulina, ca să ia cele mai riguroase măsuri contra călătorilor, cari vor veni din acea localitate. De asemenea să se procedeze la desinfectarea bagajelor. Până acuma însă nu s'a primit confirmarea oficială din Petersburg, că acolo există holeră. Din această cauză direcțiunea generală a serviciului sanitar român a cerut telegrafic amănunte dela legația română din Petersburg asupra mersului holerei.

Concertul Iekelius. Concertul dat Joi seara de d-l Gerhard *Iekelius* a reușit pe deplin. Fără a intra în amănunte, o lăsăm aceasta în seama specialiștilor, constatăm cu plăcere, ca d-l Iekelius dispune de o voce foarte frumoasă, de un bariton puternic, cu registru mare și de o școală bună. Publicul, care umpluse sala până la ultimul loc, a răsplătit cu furtunoase aplauze pe artist, căruia i-s'au oferit și două frumoase cununi. A fost viu aclamat și d-l director de muzică R. *Lassel*, care a susținut în mod perfect acompaniamentul la pian, mai ales după frumoasele cântece compuse de domnia sa. Entuziasmul a fost așa de mare, încât după terminarea programului n'a voit să se depărteze din sală, aclamând puternic pe d-l Iekelius, care s'a văzut în sfârșit silit să mai cânte un punct afară de program. — *N.*

Societatea comercială pe acții »Severineana« își va ținea a X-a adunare generală ordinară în Caransebeș la 24 Septemvrie n. la oarele 10½ a. m. La ordinea zilei sunt: raportul direcțiunei și bilanțul pe timpul dela 1 Iulie 1907 până la 30 Iulie 1908, raportul comitetului de supraveghere, darea absolutoriului și alegerea comitetului de supraveghere. Din bilanțul, ce ni-s'a trimis, rezultă că profitul curat în anul espirat este de 10,222 cor 31 b. Capitalul de acții este de cor. 117.000.

Dela manevrele germane. Din București se anunță că d-l general Averescu, ministrul de răsboiu, s'a reînapoiat Marți seara din Germania, unde a participat la manevrele imperiale ce s'au desfășurat în cursul săptămânei trecute între Strassburg și Metz. Joi, în prima zi de manevră, împăratul Germaniei a primit pe d-l general Averescu în audiență pe câmpul de manevre și s'a interesat de starea sănătății regelui Carol. A treia zi de manevre, când operațiunile au încetat, împăratul a venit în mijlocul ofițerilor străini spre a-și lua ziua bună dela dânșii. Impăratul a decorat propriu moto pe d-l general Averescu cu cordonul ordinului »Vulturul roșu«, iar pe d-l căpitan L. Trantomir, care însoțea pe d-l ministru de răsboiu, cu »Coroana de fier« în gradul de ofițer.

Fuga lui Suleiman pașa. Contrar știrei date de ziare, după care comandantul garnizoanei turcești din Plevlje, Suleiman pașa, ar fi fost atacat de propriele sale trupe și ar fi cerut și obținut protecțiunea garnizoanei austro-ungare din Plevlje »Neue Freie Presse« află că Suleiman pașa a fost numit membru al Senatului și că de aceea a părăsit Plevlje. Trupele austro-ungare i-au dat onorurile militare prin o companie de onoare. Afirmațiunea ziarelor, după care regimentul 16 de infanterie staționând la Belovar, ar fi primit ordin să stea gata spre a merge asupra orașului Plevlje, este absolut eronată, întreg corpul 13 de armată inclusiv regimentul 16 luând parte actualmente la manevrele din Ungaria.

Avis Mâne după amiazi, în caz de timp favorabil, în *Waldkaffee Kuschman* muzică și alte distracții.

— Din cauza repausului duminecal va fi deschisă mâne în cetate dela orele 1—9 seara numai farmacia Iekelius.

Varietăți.

Se știe că în Franța și mai cu seamă în Paris, dacă e un public care iubește piesele de teatru mai puțin serioase și certate cu morala, pe cari de obiceiu le imităm noi, este și un public care protestează împotriva unui fel atât de puțin fericit de a înțelege frumosul.

In scopul de a lupta împotriva pornografiei în teatru se întemeiază acum în Paris *Asociația* pentru evoluția teatrului francez.

Dar în această materie poate cel mai însemnat mijloc pentru a o face biruitoare pe morală în artă, e creiarea de piese alese cari să le înlăture pe acelea, cari azi atrag spectatori atât de mulți din publicul așa zis inconștient...

*

După afirmările unei reviste franceze atât animalele cât și plantele sunt capabile de a percepe culorile.

Șarpele, râma, furnica și găina sunt foarte sensibile la influința culorilor.

Când proiectăm asupra șarpelui o fâșie de lumină albastră, el pare bolnav, abătut, obosit, amețit și rămâne aproape în neputință de a se mișca.

Râma fuge de razele roșii și caută înadins locurile luminate de raza albă a soarelui.

Tot asemenea, cea mai mare parte dintre vegetale sunt senzibile la razele colorate și chiar nu pot să supoarte pe cele albastre. Proiectând asupra lor raze albastre, nutriția lor e împedecată, culoarea li-se pierde și isprăvesc prin a se ofili.

Chiar și la om insolația e provocată mai adesea de razele albastre, decât de ori-ce alte raze ale spectrului solar.

*

Un doctor a avut curiozitatea de a examina 10 bilete de drum de fier, spre a vedea dacă prin acestea, bolile molipsitoare, s'ar putea propaga în măsură mare.

Pe toate aceste 10 bilete s'au găsit germenii infecțioși ai celor mai primejdioase și mai răspândite boale: streptococi, stafilococi, pneumococi, bacili de ai lui Koch etc.

Inoculându-se 13 șoareci cu cantități mici din bulionul de cultură al microbilor găsiți, toți șoarecii au murit.

După cum vedem dar, trebue să ne convingem că suntem tot atât de amenințați a ne molipsi la birt, în tren, la jocul de cărți și celelalte jocuri de noroc și nenorocire, la cârciumă, la berărie și chiar la biserică (ba încă cum!)

Pe cât e cu putință ar urma ca întotdeauna să luăm cu mănuși și cartea din biblioteca publică, (când ni-se întâmplă să rătăcim pe acest drum) și mai cu seamă pe acea de joc, cea în veci nedespărțită de societățile, în cari cele mai cultivate dintre virtuți sunt urâtul și lenea.

Dar când e vorba să luăm mănușile?...

M.

Bibliografie.

Istorioare biblice, carte de religiune pentru elevii școalelor poporale, de preotul D. *Voniga*. Tiparul tipografiei diecezane gr. or. române din Arad. Prețul 50 fileri exemplarul. Manual aprobat de consistoriul archidiecezan din Sibiiu și de consistoriul diecezan din Arad. Recensiunile acestor două conzistoare sunt foarte favorabile cărții d-lui D. *Voniga* cunoscut ca bun scriitor bisericesc și din celelalte scrieri publicate mai nainte. Manualul acesta de istorioare publice e împodobit și cu ilustrațiuni succese și e foarte potrivit pentru educațiunea religioasă a copiilor din școalele române. Se poate procura dela autorul în Gyirok (Temesmegye), dela librăria Polatsek în Timișoara și dela toate librăriile din țară. Cartea e compactată și are 143 de pagini.

A apărut Nr. 8 din revista »Convorbiri literare«. Director S. *Mehedinț*. Sumarul: Duiliu Zamfirescu. — Leon Tolstoi. Ioan Urban Iarnic. — Cum am făcut cunoștință cu »Convorbirile Literare«. G. Tutoveanu. — Tuzla (versuri). D. C. Ollănescu. — Scrisori către d-l I. Negruzzi. C. Antoniade. — Thomas Carlyle. G. Vâlsan. — Pe o vale... (schiță). Const. Moisil. — O nouă inscripție găsită la Troësmis. D. Nanu. — Cugetări. I. P. — Rugă (versuri). M. I. Chirițescu. — Impăcare (schiță). Mihnea. — La isvorul Banduziei (versuri). Eug. Ciuhi. — Intărirea ideii de unire prin literatura națională. Soveja. — Părerile lui Tolstoi despre artă. Hurmuzachi. — Scrisori către Ioan Maiorescu. *** Cronica literară și științifică: Fapte, recensii, reviste. Al. Tzigara-Samurcaș. — Cronica artistică: Monumentele noastre: Mănăstirea Sinaia. S. Mehedinți. — Cronica școlară: Examen de maturitate. I. Vornicu. — Cronica economică: Comerțul exterior al României. S. M. — Dela Românii de peste Carpați: Adunarea »Astrei« la Șimleu. Bibliografie. Errata.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta. 19 Sept. Biroul ungar de corespondență e informat, că socialiștii și naționalitățile au de gând să urgeze votul universal printr'o deputațiune la Maj. Sa Monarchul. Audiența la Maj. Sa se va obținea prin intervențiunea guvernului austriac la inzistința socialiștilor austriaci.

Berlin 19 Sept. In conferința de eri a uniunei interparlamentare D. C. G. Dissescu, fost ministru român, a propus o rezoluție exprimând dorința ca împăratul Rusiei să convoace o nouă conferință la Haga, al cărui program să conțină studiul cestiunilor de drept internațional putând fi regulate prin noui convocări.

Petersburg 19 Sept. Senatul universitar a ales cu 37 voturi contra 4, pe Tolstoi ca membru de onoare al ei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. și până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la orele 10·26 m. séra.

Dela Brașov la Bucuresci:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Trenul mixt la orele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
IV. Tren mixt la orele 7·47 sera.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la orele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zărnesci (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4·16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·46 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brasov:

I. Tren acc. p. Arad la orele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiŭ la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. sera.

Dela Bucuresci la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda)
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la orele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Ghimes).

Dela Zărnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·07 séra.

Notă. Incepând cu 1 Iunie întră în circulațiune trenul direct Arad-Budapesta și trenul accelerat de dimineață Brașov-Budapesta.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.